

Verzending per e-mail

Monitoring Commissie Corporate Governance Code
secretariaat@mccg.nl
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Datum 12 april 2016
Ons kenmerk LcBs-16031954
Pagina 1 van 3
Betreft Consultatiereactie op voorstel tot
herziening Corporate Governance Code

Geachte leden van de Monitoring Commissie Corporate Governance,

Graag maakt de Autoriteit Financiële Markten (hierna: “AFM”) gebruik van de mogelijkheid te reageren op het door u op 11 februari j.l. gepresenteerde voorstel (hierna: “voorstel”) tot herziening van de Nederlandse Corporate Governance Code (hierna: “Code”). Wij danken u voor de permissie u alsnog onze reactie langs officiële weg te doen toekomen.

De AFM zet zich in voor transparante en eerlijke financiële markten, om zo bij te dragen aan duurzaam financieel welzijn in Nederland. Goede corporate governance is daarbij een belangrijke sleutel. We waarderen de continue dialoog die uw Commissie voert met ons als toezichthouder en alle andere relevante stakeholders. De AFM ziet uw voorstel als positief en waardeert dat gekozen is voor een thematische indeling.

Binnen het gekozen stelsel van zelfregulering met een wettelijke kapstok, past ons als toezichthouder een bescheiden rol en achten wij het niet opportuun uitgebreid commentaar te leveren. Daarom beperken we ons in deze brief tot een korte reactie op vier belangrijke onderwerpen in het voorstel: 1. lange termijn waardecreatie en het toenemend belang van niet-financiële informatie en de verantwoording hierover, 2. de interne auditfunctie, 3. rapportage aan de auditcommissie en 4. cultuur.

1. Het is passend dat *lange termijn waardecreatie* hoge prioriteit krijgt in het voorstel. In de voorbije jaren is helaas gebleken dat sommige ondernemingen meer op korte termijn winst gericht waren dan op lange termijn doelstellingen. Gelukkig ontstaat bij andere ondernemingen het besef dat deze hun bestaansrecht ontlenuen aan meer dan enkel financiële parameters. De voorkeuren van klanten wijzigen. Investeerders hechten steeds meer belang aan verantwoord aandeelhouderschap (*stewardship*). Door deze samenloop ontstaat een krachtige beweging waarbij lange termijn waardecreatie en daarmee ook *niet-financiële informatie* belangrijker worden.¹ Beursgenoteerde bedrijven dienen in hun verslaggeving aan te geven op welke wijze zij de belangen van alle stakeholders meewegen: aandeelhouders, andere kapitaalverschaffers, werknemers, toeleveranciers, afnemers en

---

¹ Zie ook Richtlijn 2014/95/EU inzake bekendmaking van niet-financiële informatie en diversiteit.

maatschappelijke groeperingen. Dit geldt niet alleen in terugblikkende, maar ook in vooruitblikkende zin. Niet-financiële en financiële informatie zijn in hoge mate onderling afhankelijk. Het is dan ook goed dat ondernemingen in toenemende mate gebruik maken van geïntegreerde verslaggeving. Met het groeiend belang van niet-financiële informatie is het passend dat het voorstel de *verantwoording* over de interne risicobeheersings- en controlesystemen uitbreidt van louter financiële aspecten naar financiële én niet-financiële aspecten. Dit werd destijds reeds beoogd door de Commissie Tabaksblat. In best practice bepaling 1.4.2 sub ii lijkt deze lijn echter nog niet te zijn doorgetrokken. Het zou aansluiten bij de rest van het voorstel indien daar zou worden bepaald dat het bestuur met een duidelijke onderbouwing in het bestuursverslag dient te verklaren dat de risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële **en niet-financiële** verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat (toevoeging van AFM in **vet**). Daarnaast zouden wij graag zien dat de verklaring van het bestuur zich ook specifiek zou moeten uitlaten over de beheersing van de strategische en operationele risico's en de compliance met wet- en regelgeving.

2. Een adequate *interne auditfunctie* is een essentieel onderdeel van de risicobeheersing van de vennootschap. Een goede interne auditfunctie is veelal voorwaardelijk voor het goed functioneren van de externe accountant en de auditcommissie.² Uit het AFM-onderzoek naar auditcommissies³ (gepubliceerd in 2015) bleek dat ook commissarissen hechten aan een goede interne beheersing en oog hebben voor de toegenomen rol van de interne auditfunctie daarbij. De AFM onderschrijft het uitgangspunt in het voorstel dat iedere beursgenoteerde vennootschap over een interne auditfunctie zou moeten beschikken. De onafhankelijkheid van de interne auditfunctie zou nog versterkt kunnen worden in de Code. Net als de externe auditor zou ook de interne auditor minimaal eenmaal per jaar overleg met de auditcommissie moeten hebben, en ook in de evaluatie van de interne auditfunctie zou de auditcommissie een grotere rol moeten hebben. In veel ondernemingen is dit reeds bestendig gebruik. Opname van deze praktijk in de Code ligt voor de hand.

3. Het voorstel legt terecht meer nadruk op de rol van de auditcommissie in het benoemings- en beoordelingsproces van de externe accountant. Daarbij is tijdige rapportage door de externe accountant aan de auditcommissie cruciaal. De AFM pleit reeds langere tijd voor rechtstreekse *rapportage aan de auditcommissie* door de externe accountant, zonder onnodige vertraging. Bij een zuivere rolverdeling verzendt de externe accountant de concept-management letter en het concept-accountantsverslag tegelijkertijd aan het bestuur én aan de auditcommissie met de kanttekening dat het management commentaar nog zal worden ingevoegd in de definitieve versie. De auditcommissie ontvangt vervolgens ook de definitieve versies inclusief reactie van het bestuur. De auditcommissie is daardoor goed in staat de ontwikkeling van de concept-documenten, de reactie van het bestuur en de finale documenten te monitoren. Dit levert de auditcommissie (en de Raad van Commissarissen) waardevolle en tijdige informatie op, die waardevol kan zijn voor het toezicht op het bestuur én voor de beoordeling van de kwaliteit van de externe accountant. We zijn verheugd dat ons pleidooi draagvlak vindt. In uw voorstel krijgt de auditcommissie *achteraf* inzage in de materiële wijzigingen die de externe accountant op

---

² In best practice bepaling 1.3.3 van het voorstel wordt het werkplan van de interne accountant afgestemd met de externe accountant. Soms bestrijken de werkzaamheden van de interne accountant een breder terrein dan die van de externe accountant. Dit zou in de Code verduidelijkt kunnen worden.

³AFM Rapport Auditcommissies, *Verkenning naar kritisch vermogen auditcommissies bij verslaggeving en accountantscontrole*, maart 2015. Zie: www.afm.nl/~profmedia/files/rapporten/2015/auditcommissies.ashx

Datum	12 april 2016
Ons kenmerk	LcBs-16031954
Pagina	3 van 3

verzoek van het bestuur heeft aangebracht in genoemde documenten. Hoewel de auditcommissie hierdoor minder tijdig en minder volledig wordt geïnformeerd dan in de door de AFM bepleite best practice, is dit ten opzichte van de huidige Code een stap in de goede richting. Evenwel behoudt de externe accountant in uw voorstel het impliciete voorrecht dat loze bevindingen die door het bestuur effectief worden weerlegd voor de auditcommissie onzichtbaar blijven en niet volledig in de evaluatie van de externe accountant kunnen worden betrokken. Hierdoor behoudt de eigen beoordeling van de kwaliteit van de externe accountant door de auditcommissie een positieve bias.

4. Voor alle normen geldt dat ze pas werkelijk effect sorteren, wanneer ze deel gaan uitmaken van de *cultuur* van een onderneming. Gedrag en cultuur zijn mede bepalend voor belangrijke thema's uit het voorstel, zoals lange termijn waardecreatie en de (implementatie van de) interne risico beheersings- en controlesystemen. Uit eigen ervaring weet de AFM dat het sturen op gedrag en cultuur bij de onder toezicht staande instellingen een weerbarstig proces vormt. Cultuur en gedrag worden nooit een vanzelfsprekendheid, zij moeten steeds opnieuw bevochten en overwonnen worden op de menselijke natuur. Recente uitwassen in het beurslandschap tonen aan dat aandacht voor cultuur geen overbodige luxe is.

De AFM wenst uw Commissie succes bij het wegen van alle consultatiereacties en bij het vaststellen van een nieuwe Code. Uiteraard zijn we steeds van harte bereid daarin met u te blijven meedenken.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

mr. drs. G.J. Everts RA